

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

Парута Ю. І.

ПРАВОЧИНИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
здобувачів 2-го курсу денної форми навчання
спеціальності «Право»,
освітньої програми «Міжнародне та європейське право»**

Івано-Франківськ,
2025 рік

Схвалено на засіданні кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 5 від 23 грудня 2024 р.)

Затверджено Науково-методичною радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 3 від 8 січня 2025 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 6 від 22 січня 2025 р.)

Рецензенти:

О. С. Олійник – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права, заступник директора навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

У. П. Гришко – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Парута Ю.І. Правочини у цивільному праві: методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів 2-го курсу денної форми навчання спеціальності «Право», освітньої програми «Міжнародне та європейське право». Івано-Франківськ, 2025. 32 с.

Посібник розроблений на основі навчального плану освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 081 «Право» і призначений для підготовки до самостійної роботи із навчальної дисципліни «Правочини у цивільному праві». В посібнику викладені завдання до самостійної роботи із навчальної дисципліни «Правочини у цивільному праві», які включають опрацювання додаткових питань, виконання тестових завдань, розв'язання практичних задач та вивчення додаткової літератури.

Посібник призначений для здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Зміст навчальної дисципліни.....	5
Модуль I. Поняття, ознаки, правова природа правочинів	
Тема № 1. Загальні положення про правочини в приватному праві: поняття, ознаки, джерела правового регулювання.....	8
Тема № 2. Умови чинності правочину. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону.....	10
Тема № 3. Класифікація правочинів в системі приватного права.....	14
Модуль II. Правова характеристика окремих видів правочинів	
Тема № 4. Поняття, правова природа, види односторонніх правочинів.....	17
Тема № 5. Правочини в сфері спадкового права.....	20
Тема № 6. Двосторонні та багатосторонні правочини в приватному праві: поняття, ознаки, загальні засади правового регулювання.....	22
Тема № 7. Правова характеристика електронних правочинів.....	28
Тема 8-9. Недійсні, нікчемні, неукладені правочини: проблеми розмежування. Правова природа правочинів із вадами волі: поняття, ознаки, класифікація, правові наслідки.....	30
Перелік додаткової літератури, яка виносить на самостійне опрацювання...	37

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах кредитно-модульної системи навчання посилюється роль самостійної роботи здобувачів. Самостійна робота – це форма організації навчального процесу за принципом єдності навчальної (аудиторної) та самостійної (поза аудиторної) діяльності здобувачів, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, перевіряється та оцінюється викладачем в обов'язковому порядку.

Самостійна робота здобувачів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій тощо. Здобувачам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання.

Самостійна робота з навчальної дисципліни «Правочини у цивільному праві» передбачає виконання наступних видів завдань:

- опрацювання додаткових питань;
- розв'язування тестових завдань;
- розв'язування практичних завдань;
- опрацювання додаткової літератури.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль I. Поняття, ознаки, правова природа правочинів

Тема № 1. Загальні положення про правочини в приватному праві: поняття, ознаки, джерела правового регулювання.

Історія становлення терміну «правочин». Сучасне розуміння поняття «правочин». Ознаки правочину та його місце в системі юридичних фактів. Поняття і ознаки правочину у європейських правопорядках. Оновлення положень про правочин у Концепції оновлення цивільного кодексу України. Види правочинів у цивільному праві України. Поняття та види односторонніх правочинів. Поняття та види двосторонніх правочинів. Загальна характеристика спільних та відмінних рис односторонніх та двосторонніх правочинів. Поняття правочину у європейських цивільних кодексах.

Тема № 2. Умови чинності правочину. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону.

Поняття умов чинності правочину та їх значення для цивільного обороту. Характеристика законності змісту правочину як обов'язкової умови його чинності. Поняття цивільної дієздатності фізичної особи та її вплив на чинність правочину. Характеристика правоздатності юридичної особи та її значення для укладення правочинів. Поняття вільного волевиявлення сторони правочину та його співвідношення з внутрішньою волею. Характеристика форми правочину та її види (усна, письмова, нотаріальна). Поняття правових наслідків недодержання форми правочину, передбаченої законом. Презумпція правомірності правочину. Правова характеристика транскордонних правочинів.

Тема № 3. Класифікація правочинів в системі приватного права.

Класифікація правочинів за кількістю сторін. Односторонні (заповіт), двосторонні (договір купівлі-продажу) та багатосторонні (договір про спільну діяльність) правочини. Види односторонніх правочинів в Україні (заповіт, видача довіреності, публічна обіцянка винагороди та ін. Види двосторонніх правочинів. Поняття каузальних та абстрактних правочинів. Класифікація правочинів на консенсуальні та реальні. Види реальних та консенсуальних правочинів. Класифікація правочинів у праві ЄС.

Модуль II. Правова характеристика окремих видів правочинів

Тема № 4. Поняття, правова природа, види односторонніх правочинів

Поняття одностороннього правочину та його характерні ознаки. Умови дійсності односторонніх правочинів та вимоги щодо його форми. Основні види односторонніх правочинів. Видача довіреності як односторонній правочин. Прощення та переведення боргу як односторонні правочини. Характеристика зарахування зустрічних вимог як одностороннього правочину. Публічна обіцянка винагороди. Тлумачення односторонніх правочинів. Односторонні правочину. Поняття та види заповітів у європейських правопорядках. Види довіреності та порядок їх видачі у цивільному праві Польщі.

Тема № 5. Правочини в сфері спадкового права

Поняття та види спадкування. Поняття, ознаки та роль правочинів у сфері спадкового права. Заповіт як правочин, його зміст та види. Правочини щодо скасування та зміни заповіту. Правочини при виконанні заповіту. Правочини при спадкуванні за законом (правочини щодо зміни черговості одержання права на спадкування за законом та правочини щодо зміни частки у спадщині). Загальна характеристика спадкового договору. Правочини спрямовані на прийняття спадщини та на відмову від прийняття спадщини. Особливості правочинів у сфері спадкування у праві ЄС та колізійні прив'язки при міжнародному спадкуванні.

Тема № 6. Двосторонні та багатосторонні правочини в приватному праві: поняття, ознаки, загальні засади правового регулювання.

Поняття та ознаки договору як двостороннього правочину. Види договорів. Принципи укладення та виконання договорів. Свобода договору та випадки її обмеження. Розуміння свободи договору та підходи до її обмеження у приватному праві ЄС. Зміст цивільно-правового договору. Порядок та стадії укладення цивільно-правового договору. Умови належного виконання договорів. Підстави припинення договорів. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. Принципи Європейського контрактного права .

Тема № 7. Правова характеристика електронних правочинів

Поняття та особливості електронного правочину. Поняття та види учасників електронних правочинів. Умови дійсності електронного правочину. Засоби електронної ідентифікації, як умова дійсності електронного правочину. Порядок вчинення електронних правочинів. Особливості електронних правочинів у ЄС. Порівняння електронних правочинів в Україні та Німеччині.

Тема 8-9. Недійсні, нікчемні, неукладені правочини: проблеми розмежування. Правова природа правочинів із вадами волі

Розмежування понять "недійсний", "нікчемний" та "неукладений" правочин. Правова природа нікчемних правочинів. Підстави оспорюваності правочинів. Правова природа правочинів, вчинених під впливом помилки. Правова природа правочинів, вчинених під впливом обману, насильства або погрози. Правова природа правочинів, вчинених внаслідок зловмисної домовленості представника з іншою стороною. Правова природа правочинів, вчинених під впливом тяжкої обставини. Правові наслідки недійсності правочину (реституція, відшкодування збитків, конфіскація). Проблеми кваліфікації правочинів з вадами волі в контексті електронних правочинів. Недійсні правочини у цивільному праві Польщі.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		д. ф. н.
Семестр IV		
1.	Тема № 1. Загальні положення про правочини в приватному праві: поняття, ознаки, джерела правового регулювання.	6
2.	Тема № 2. Умови чинності правочину. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону.	7
3.	Тема № 3. Класифікація правочинів в системі приватного права.	7
4.	Тема № 4. Поняття, правова природа, види односторонніх правочинів	8
5.	Тема № 5. Правочини в сфері спадкового права.	6
6	Тема № 6. . Двосторонні та багатосторонні правочини в приватному праві: поняття, ознаки, загальні засади правового регулювання.	6
7	Тема № 7. Правова характеристика електронних правочинів.	6
8	Тема 8-9. Недійсні, нікчемні, неукладені правочини: проблеми розмежування. Правова природа правочинів із вадами волі	14

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ**ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ****Тема № 1. Загальна характеристика правочинів у приватному праві**

Методичні рекомендації: Розглядаючи дану тему необхідно дослідити історичний розвиток поняття «правочин» та охарактеризувати його сучасне розуміння. Невід’ємним для цього є вивчення ознак правочину та їх класифікації. У зв’язку із здійсненням оновлення Цивільного кодексу України, варто звернути увагу на основні аспекти рекодифікації нормативних положень про правочини.

Досліджуючи сучасне розуміння правочину слід звернути увагу на розуміння та види правочину у європейських правопорядках та окреслити особливості нормативного регулювання даного правового інституту на міжнародному рівні.

Питання для обговорення:

1. Поняття правочину в римському приватному праві.
2. Виникнення та розвиток категорії «правочин».
3. Поняття правочину в законодавстві України та європейських правопорядках.
4. Основні підстави оновлення концепції правочину в ЦК України.
5. Види правочинів у цивільному праві.
6. Загальна характеристика міжнародного правочину та випадки його укладення.
7. Поняття та види правочинів у ЄС.
8. Роль регламентів та директив ЄС у правовому регулюванні правочинів.

Практичні завдання:

1. Проаналізуйте правові норми щодо правочинів у законодавстві країн ЄС (н-д, ЦК Польщі, Німеччини).
2. Назвіть 3-4 директиви ЄС, які стосуються правового регулювання правочинів.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Білан О. П. Основні кваліфікуючі ознаки правочинів, які порушують моральні засади суспільства. *Forum Prava*, 2018. 53(5). 6–12 http://forumprava.pp.ua/files/006-012-2018-5-FP-Bilan_3.pdf

2. Давидова І. В. Загальні ознаки правочинів, що вчиняються суб'єктами цивільних правовідносин. Часопис цивілістики. 2015. Вип. 18. С. 25-28. <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/22cf57d9-6be1-475e-9055-1166657f73f7/content>

3. Давидова І. В. Категорія «правочин» в умовах рекодифікації цивільного законодавства: перспективи трансформації. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Т. 27 / голов. ред. Ю. В. Цуркан-Сайфуліна ; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса : Гельветика, 2020. С. 51-58.

4. Діковська І. А. Комерційні правочини у приватному праві окремих країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2015. № 13. С. 13-17. URL: https://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/03/dikovska_13.pdf

5. Інститут правочину: практика Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України. 26 березня 2021 року. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Pres_Krat.pdf

6. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. С.74-92.

7. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім "АртЕк", 2020. с. 11-13. URL: <https://pravo.ua/wp-content/uploads/2021/01/Proekt-Koncepcii-onovlennja-Civilnogo-kodeksu-Ukraini.pdf>

8. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. — Х. : Право, 2011. С/ 161-178. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/0034223.pdf>

9. Харитонов Є. О., Давидова І. В. Категорії правочину: від римського negotium до IT-правочину. Часопис цивілістики. Випуск 24. С. 89-94.

10. Цивільне право України: підручник: в 2 т. Т. 1 / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. – Львів: «Новий Світ-2000», 2014. 444. С.162-164. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/452/1/%D0%9A%D0%A3%D0%A7%D0%95%D0%A0%20%D0%A6%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D0%A0%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A2%D0%9E%D0%9C%201.pdf>

11. Цивільне право. Загальна частина. Навч. Посібник. За заг. ред. д.ю.н, проф. С. О. Сліпченка, к.ю.н, доц. О. Л. Зайцева. Харків. 2022. С. 132-138. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Tsyvilne-pravo_Zahalna-chastyna_navchalnyi-posibnyk_KhNUVS_2022.pdf

12. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

13. Юркевич Ю. М. Поняття правочинів та їх місце в системі юридичних фактів. Аналітично-порівняльне правознавство. № 1 (2024). С. 253-257. <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/299873/292377>

14. Ясечко С.В. Генеза поняття «правочин» у цивільному праві. Університетські наукові записки. 2014. № 4 (52). С. 80-87. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/429912.pdf>

Тема № 2. Умови чинності правочину.

Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону

Методичні рекомендації: Умови чинності правочину та правові наслідки недодержання сторонами вимог закону, при вчиненні правочину, становлять важливу частину правової науки і практики.

Правочин є важливим інструментом правовідносин, який дозволяє сторонам здійснювати свої права та обов'язки. З метою забезпечення стабільності правових відносин, законодавство встановлює певні умови чинності правочину, що мають бути дотримані сторонами. Відсутність цих умов або їх порушення може призвести до недійсності правочину та настання негативних правових наслідків.

Ця тема має важливе значення для розуміння базових принципів правового регулювання, що забезпечують захист прав та інтересів сторін у правовідносинах. Її детальне вивчення дозволяє краще орієнтуватися в складних юридичних питаннях і уникати негативних правових наслідків у практичній діяльності.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика умов чинності правочину.
2. Поняття та види право/дієздатності як умови чинності правочину.
3. Форма правочину та способи волевиявлення.
  - усна форма правочину;
  - письмова форма правочину;
  - електронна форма правочину.
4. Особливості вчинення правочину батьками в інтересах малолітніх та неповнолітніх дітей.
5. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону.

Тестові завдання:

Якщо недотримана вимога щодо нотаріального посвідчення одностороннього правочину, то такий правочин є:

- неукладеним;
- оспорюваним;
- нікчемним;
- удаваним.

З якого моменту правочин, який вчинено малолітньою особою К. за межами її цивільної дієздатності, вважається схваленим її батьками?

- в порядку презумпції на момент його вчинення;
- якщо батьки, дізнавшись про його вчинення, протягом одного місяця заявили про його схвалення;
- якщо батьки, дізнавшись про його вчинення, протягом одного місяця не заявили претензії другій стороні;
- якщо батьки, дізнавшись про його вчинення, протягом двох місяців не заявили претензії другій стороні.

Що розуміють під одностороннім правочином?

- правочин, в якому одна сторона бере на себе обов'язок перед другою стороною вчинити певні дії або утриматися від них, а друга сторона наділяється лише правом вимоги, без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої сторони;
- дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами;
- правочин, вільне волевиявлення на вчинення якого є лише в однієї сторони;
- правовідношення, відповідно до якого одна сторона (представник) на підставі набутих нею повноважень виступає і діє від імені іншої особи, яку представляє.

У разі визнання правочину недійсним, які дії має вчинити особа, яка помилилася в результаті її власного недбальства?

- зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані їй збитки;
- зобов'язана відшкодувати другій стороні збитки у подвійному розмірі та моральну шкоду, що завдані у зв'язку з вчиненням цього правочину;
- повертає другій стороні все набуте в результаті цього правочину, і не має права вимагати назад все передане нею на виконання правочину;
- не несе жодних негативних наслідків в майновій сфері.

Що НЕ є характерним для дрібного побутового правочину?

- стосується предмета, який має невисоку вартість;
- задовольняє побутові потреби особи;

може вчинятись особами віком не менше чотирнадцяти років;
має відповідати фізичному, духовному чи соціальному розвитку особи.

За якої умови правочин, який вчинено особою під впливом тяжкої для неї обставини і на крайній невилітній умові, може бути визнаний судом недійсним?

якщо він був вчинений з ініціативи другої сторони;
якщо він був вчинений з ініціативи особи, що знаходилася під впливом важкої обставини;
незалежно від того, хто був ініціатором такого правочину;
якщо вплив тяжкої обставини істотно не впливає на результат правочину.

Яка помилка не має істотного значення, крім випадків, встановлених законом?

щодо природи правочину;
щодо прав та обов'язків сторін;
щодо мотивів правочину;
щодо властивостей і якостей речі, які значно знижують її цінність.

Які правочини можуть бути вчинені в усній формі?

правочини між юридичними особами, крім правочинів, що виконуються в момент вчинення;

правочини між фізичною та юридичною особою, крім правочинів, що виконуються в момент вчинення;

правочини фізичних осіб між собою на суму, що перевищує у 10 і більше разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, крім правочинів, що виконуються в момент вчинення;

правочини фізичних осіб між собою на суму, що перевищує у 5 і більше разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, крім правочинів, що виконуються в момент вчинення.

Якщо фізична особа у зв'язку з хворобою або фізичною вадою не може підписати правочин власноручно, то який порядок підпису даного правочину?

за її дорученням текст правочину у її присутності підписує інша особа;

за її дорученням текст правочину у її присутності підписує нотаріус або посадова особа, яка має право на вчинення нотаріальних дій;

правочин не підписується із зазначенням у тексті причин, з яких він не може бути підписаний особою, що його вчиняє;

за її дорученням текст правочину у її присутності підписує близький родич цієї особи.

Яким є правочин, що вчинений юридичною особою за межами її правоздатності?

мнимим;

нікчемним;
удаваним;
недійсним.

З якого моменту оспорюваний правочин недійсний?

з моменту його вчинення;
з моменту його виконання;
з моменту пред'явлення позову про його недійсність;
з дня набрання законної сили рішення суду про його недійсність.

За загальним правилом, правовими наслідками недійсності правочину є:

двостороння реституція;
одностороння реституція;
сплата штрафу на користь держави;
конфіскація отриманого за правочином.

За правовою природою дво- або багатосторонній правочин – це:

погоджена дія двох або більше сторін;
подія в житті двох або більше сторін;
факт, що пов'язує дві або більше сторони;
конкретна обставина яка залежить від двох або більше сторін.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Бурлаков Сергій Правочин: правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону. Від 05.12.2022 року.
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Prezentpravochin_nasl.pdf

2. Гейнц Р. М. Правочиноздатність як елемент цивільної дієздатності неповнолітніх осіб // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. - 2020.- №54.- С. 10-22.
<http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11102/1/5076-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%96-11917-1-10-20210622.pdf>

3. Дзера Ірина Законність змісту правочинів та їх дійсність. *Підприємництво, господарство і право.* № 11. 2018 року. С. 21-25.
<https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a388a860-48f4-4a06-84e8-a612ba119ed4/content>

4. Інститут правочину: практика Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України. 26 березня 2021 року.
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/PresKrat.pdf

5. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. С.74-92.

6. Пастернак В.М. Дотримання форми правочину як умова його дійсності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Юриспруденція.* 2015. № 16. Том 2. С. 15-17. https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc16/part_2/6.pdf

7. Цвігун Д. П. Правові наслідки недійсності правочинів: правові аспекти. *Прикарпатський юридичний вісник.* Випуск 3(38), 2021.С. 40-43. http://www.pjv.nuoua.od.ua/v3_2021/11.pdf

8. Цивільне право. Загальна частина. Навч. Посібник. За заг. ред. д.ю.н, проф. С. О. Сліпченка, к.ю.н, доц. О. Л. Зайцева. Харків. 2022. С. 132-138. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Tsyvilne-pravo_Zahalna-chastyna_navchalnyi-posibnyk_KhNUVS_2022.pdf

9. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Тема № 3. Поняття, правова природа, види односторонніх правочинів

Методичні рекомендації: Вивчення односторонніх правочинів є невід'ємною частиною розуміння цивільного права, оскільки вони є одним із основних інструментів реалізації цивільних прав та обов'язків. Попри те, що більшість правочинів є двосторонніми не слід применшувати роль і важливість односторонніх правочинів. До останніх відносяться: заповіт, видача довіреності, прощення боргу та переведення боргу, зарахування зустрічних вимог та публічна обіцянка винагороди.

Питання для обговорення:

1. Поняття одностороннього правочину та його характерні ознаки.
2. Умови дійсності односторонніх правочинів та вимоги щодо його форми.
3. Основні види односторонніх правочинів:
  - видача довіреності;
  - прощення боргу та переведення боргу;
  - зарахування зустрічних вимог;
  - публічна обіцянка винагороди.
4. Тлумачення односторонніх правочинів.
5. Особливості односторонніх правочинів у праві ЄС.

Практичні завдання:

1. Проаналізуйте поняття та види довіреності у праві ЄС.
2. Які види тлумачення правочинів є допустимими у праві ЄС.

Тестові завдання:

Якщо Петренко відмовився від спадщини на користь Симченка, то він вчинив:

- зустрічний правочин;
- односторонній правочин;
- двосторонній правочин;
- додатковий правочин.

Публічна обіцянка винагороди, відмова від права власності, відмова від спадщини – це:

- реальні правочини;
- безумовні правочини;
- односторонні правочини;
- диспозитивні правочини.

Якщо Петренко склав заповіт на користь Симакіна, то він вчинив:

- зустрічний правочин;
- односторонній правочин;
- двосторонній правочин;
- додатковий правочин.

Який зміст має презумпція правомірності правочину щодо дарування майна?

- правочин правомірний, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним;
- правочин правомірний, якщо його недійсність не очевидна;
- правочин правомірний, якщо він лише не визнаний судом недійсним;
- правочин правомірний, якщо його вчинено із врахуванням інтересів сторін.

Ким може бути представлена сторона одностороннього правочину?

- лише однією юридичною особою;
- лише однією фізичною особою;
- лише декількома юридичними та фізичними особами;
- однією або декількома особами.

Ким може бути витлумачений зміст правочину?

- адвокатом сторони правочину;
- сторонами (стороною);

нотаріусом, який посвідчував правочин;
державним реєстратором правочину.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Білан О. П. Основні кваліфікуючі ознаки правочинів, які порушують моральні засади суспільства. *Forum Prava*, 2018. 53(5). 6–12 http://forumprava.pp.ua/files/006-012-2018-5-FP-Bilan_3.pdf
2. Давидова І. В. Загальні ознаки правочинів, що вчиняються суб'єктами цивільних правовідносин. *Часопис цивілістики*. 2015. Вип. 18. С. 25-28. <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/22cf57d9-6be1-475e-9055-1166657f73f7/content>
3. Давидова І. В. Категорія «правочин» в умовах рекодифікації цивільного законодавства: перспективи трансформації. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Т. 27 / голов. ред. Ю. В. Цуркан-Сайфуліна ; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса : Гельветика, 2020. С. 51-58.
4. Діковська І. А. Комерційні правочини у приватному праві окремих країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2015. № 13. С. 13-17. URL: https://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/03/dikovska_13.pdf
5. Інститут правочину: практика Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України. 26 березня 2021 року. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Pres_Krat.pdf
6. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. С.74-92.
7. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім “АртЕк”, 2020. с. 11-13. URL: <https://pravo.ua/wp-content/uploads/2021/01/Proekt-Koncepcii-onovlennja-Civilnogo-kodeksu-Ukraini.pdf>
8. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. — Х. : Право, 2011. С/ 161-178. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/0034223.pdf>
9. Харитонов Є. О., Давидова І. В. Категорії правочину: від римського negotium до IT-правочину. *Часопис цивілістики*. Випуск 24. С. 89-94.
10. Цивільне право України: підручник: в 2 т. Т. 1 / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. – Львів: «Новий Світ-2000», 2014. 444. С.162-164. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/452/1/%D0%9A%D0%A3%D0%A7%D0%95%D0%A0%20%D0%A6%D0%B8%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D0%A0%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A2%D0%9E%D0%9C%201.pdf>

11. Цивільне право. Загальна частина. Навч. Посібник. За заг. ред. д.ю.н, проф. С. О. Сліпченка, к.ю.н, доц. О. Л. Зайцева. Харків. 2022. С. 132-138. https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Tsyvilne-pravo_Zahalna-chastyna_navchalnyi-posibnyk_KhNUVS_2022.pdf

12. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

13. Юркевич Ю. М. Поняття правочинів та їх місце в системі юридичних фактів. Аналітично-порівняльне правознавство. № 1 (2024). С. 253-257. <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/299873/292377>

14. Ясечко С.В. Генеза поняття «правочин» у цивільному праві. Університетські наукові записки. 2014. № 4 (52). С. 80-87. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/429912.pdf>

Тема № 4. Загальна характеристика правочинів у сфері спадкового права

Методичні рекомендації: Першою чергою при вивченні даної теми слід звернутися до загальних засад спадкового права, вивчити поняття та види спадкування.

При здійсненні характеристики спадкових правочинів особливу увагу слід приділити таким правочинам, як заповіт та спадковий договір, адже саме ці види правочинів є найбільш поширеними у сфері спадкового права. Однак, не варто забувати і про менш поширені правочини у сфері спадкування. Зокрема такі як: правочини щодо скасування та зміни заповіту, правочини при виконанні заповіту, правочини щодо зміни черговості одержання права на спадкування за законом, правочини щодо зміни частки у спадщині, правочини спрямовані на прийняття спадщини та на відмову від прийняття спадщини.

Окрім того варто дослідити основні тенденції щодо спадкових правочинів у праві ЄС та вивчити особливості їх колізійного регулювання.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види спадкування.
2. Поняття, ознаки та роль правочинів у сфері спадкового права.
3. Заповіт як правочин, його зміст та види.
4. Правочини щодо скасування та зміни заповіту. Правочини при виконанні заповіту.
5. Правочини при спадкуванні за законом (правочини щодо зміни черговості одержання права на спадкування за законом та правочини щодо зміни частки у спадщині).
6. Загальна характеристика спадкового договору.
7. Правочини спрямовані на прийняття спадщини та на відмову від прийняття спадщини.

8. Особливості правочинів у сфері спадкування у праві ЄС та колізійні прив'язки при міжнародному спадкуванні.

Практичне завдання № 1.

23 квітня 2019 року помер громадянин Р., після смерті якого залишилось спадкове майно, а саме 3-кімнатна квартира та дача в м. Харкові. До нотаріальної контори м. Львова звернувся гр. О., який є онуком спадкодавця з заявою про прийняття спадщини.

Чи належить гр. О до якої-небудь черги спадкоємців за законом?

В якому разі він може одержати свідоцтво про право на спадщину? До якої нотаріальної контори він повинен звернутись?

Виходячи з фабули задачі визначте спадкоємців.

Практичне завдання № 2.

Громадянин України, котрий постійно проживає за кордоном у Польщі, видав своїй сестрі довіреність на право розпорядження належним йому на праві власності житловим будинком в м. Дніпрі та автомобілем Тойота 238А.

Довіреність, посвідчена нотаріусом у Польщі, але не була легалізована, тому у вчиненні нотаріальної дії нотаріусом на території України було відмовлено. Тому, власник будинку щоб вирішити дане питання приїхав в Україну, але під час перебування на території України помер 23 червня 2018 року, так і не встигнувши оформити договір купівлі-продажу будинку та автомобіля. Після спливу 6 місяців до нотаріальної контори звернувся син спадкодавця, котрий проживає та прописаний у спадковому будинку з 2001 року, із заявою стосовно видачі йому свідоцтва про право на спадщину за законом.

Що таке спадщина? Визначте склад спадщини. Визначте коло спадкоємців?

Охарактеризуйте дії нотаріуса виходячи з фабули задачі відповідно до чинного законодавства.

Практичне завдання № 3.

18 квітня 2017 року державною нотаріальною конторою було посвідчено заповіт від імені Іванова Д. на все належне йому майно на ім'я Василькова А. 10 травня 2017 року Іванов Д. знову звернувся до державного нотаріуса та вирішив заповісти все своє майно своїй доньці Івановій П. Пізніше, Іванов Д. скасував останній заповіт, подавши до нотаріальної контори заяву. Після його смерті для прийняття спадщини до нотаріальної контори звернулись Василькова А. та Іванова П.

Визначте суб'єктів спадкових правовідносин.

Чим відрізняється спадкування за заповітом від спадкування за законом? Яким чином повинна оформлятися спадщина та підставі чого? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання № 4.

В автомобільній катастрофі 15 червня 2017 року загинуло подружжя Васюків. На день їх смерті залишилось майно, що складається з спільно набутого майна: будинку та грошового вкладу в сумі 200 000 тисяч гривень, з яких 10 000 гривень є спільнонабутими, а 190 000 гривень - набуті чоловіком до шлюбу.

Подружжя заповіт не залишило. Спадкоємцями після смерті чоловіка та дружини є їх спільна дочка А. Також, у дружини залишився син К. після першого шлюбу та мати. Всі спадкоємці претендують на спадщину.

Визначте коло спадкоємців. Як повинен вчинити нотаріус?

Які частки у спадщині отримає кожний із спадкоємців? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання № 7.

Громадянин А. являється єдиним спадкоємцем на майно, яке залишилось після смерті його матері громадянки С., яка померла 18.09.2018 році в тому числі і на жилий будинок по вул. Калинівка 15Б. Пропустивши встановлений законом строк для оформлення своїх спадкових прав, позивач просить рішенням суду встановити факт прийняття спадщини залишеної після смерті матері та визнати право власності на спадкове майно.

Який строк встановлюється законом для прийняття спадщини? У якому випадку визнається фактичне прийняття спадщини?

Яке рішення прийме суд? Відповідь обґрунтуйте.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Бахур О.В., Почапська Л.В. Прийняття та відмова від прийняття спадщини: особливості і проблемні аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. №4. 2024. С.105-109. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/21>

2. Білан О. П. Основні кваліфікуючі ознаки правочинів, які порушують моральні засади суспільства. *Forum Prava*, 2018. 53(5). 6–12 http://forumprava.pp.ua/files/006-012-2018-5-FP-Bilan_3.pdf

3. Василь Крат Категорії спадкового права в практиці Верховного суду. URL:https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Krat_2022_08_17.pdf

4. Василь Крат Спадкові спори: практика Верховного Суду. 07 жовтня 2022 року.

URL:https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Prezent_Spadkov_spor_Krat.pdf

5. Гринько С.Д., Ромась М.І. Договір управління спадщиною в Україні та в країнах Європейського Союзу: порівняльно-правовий аспект. *Наукові записки. Серія : Право.* № 16 (2024): С. 318-333.
<https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/483/502>
6. Давидова І. В. Загальні ознаки правочинів, що вчиняються суб'єктами цивільних правовідносин. *Часопис цивілістики.* 2015. Вип. 18. – С. 25-28.
<https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/22cf57d9-6be1-475e-9055-1166657f73f7/content>
7. Інститут правочину: практика Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду України. 26 березня 2021 року.
https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/PresKrat.pdf
8. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. С.74-92.
9. Кухарев О.Є. Ключові питання адаптації спадкового законодавства України до законодавства країн Європейського Союзу Європейські перспективи. 2019. № 2. С. 181-187
<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8b548bde-3901-47f1-845c-aa3c66f55509/content>
10. Марія Михайлів Спадкування за заповітом в умовах рекодифікації цивільного законодавства України. Підприємництво, господарство та право. № 10. 2020. С. 22-26. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.10.04>
11. Михайлів М.О. Правова природа управління спадщиною в міжнародному приватному праві. *Юридичний електронний журнал.* Вип. 2. 2020. С. 55-58. URL: http://lsej.org.ua/2_2022/12.pdf
12. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. — Х. : Право, 2011. С/ 161-178. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/0034223.pdf>
13. Цивільне право. Загальна частина. Навч. Посібник. За заг. ред. д.ю.н, проф. С. О. Сліпченка, к.ю.н, доц. О. Л. Зайцева. Харків. 2022. С. 132-138.
https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Tsyvilne-pravo_Zahalna-chastyna_navchalnyi-posibnyk_KhNUVS_2022.pdf
14. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Тема №5. Загальна характеристика двосторонніх правочинів

Методичні рекомендації: Двосторонні правочини є фундаментом більшості цивільно-правових відносин, від купівлі-продажу до оренди та підряду. Знання про двосторонні правочини допомагає захистити свої права та інтереси у випадку виникнення спорів, оскільки дозволяє правильно оцінити умови договору та застосувати відповідні правові норми.

При підготовці до даного семінарського заняття студенти повинні зосередити свою увагу на вивченні поняття договору та його видах, принципах укладення та виконання договору. Окрім того, необхідно проаналізувати порядок укладення договору та умови належного його виконання.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки договору як двостороннього правочину.
2. Види договорів.
3. Принципи укладення та виконання договорів.
4. Свобода договору та випадки її обмеження.
5. Зміст цивільно-правового договору.
6. Порядок та стадії укладення цивільно-правового договору.
7. Умови належного виконання договорів.
8. Підстави припинення договорів.

Завдання:

1. Проаналізуйте основні принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА.
2. Ознайомтесь із Принципами європейського контрактного права і з'ясуйте яка їх роль у регулюванні договірних відносин.
3. Здійсніть порівняльну характеристику форми договору та порядку його укладення в Україні та праві ЄС.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/uni/>
2. Принципи Європейського контрактного права (PECL). URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/pecl/>
3. Реформування цивільного права в умовах євроінтеграції: навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р. кер.), Юнін О. С., Круглова О. О. та ін.]. Дніпро.

Видавець Біла К. О., 2019. С. 130-144. URL: [ПОСІБНИК Реф-ня ЦП_макет.pdf \(dduvs.edu.ua\)](https://dduvs.edu.ua)

4. Договірне (контрактне) право в сучасному європейському праві : навч. посібник для студентів магістратури спеціальність «Право» / Р. М. Достдар, О. А. Ломакіна, О. В. Минькович-Слободяник, О. А. Пономаренко; за ред. Р. М. Достдар. Миколаїв : НУК, 2021. 460 с. URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/86fc726e-cc83-440e-810b-00a5741e4f4e/content>

5. Єфремова І. І. Принципи свободи договору і рівності сторін у договірному праві України та ЄС. ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2(54) 2022. С. 60-66.

6. Мельник О.О. Зміна та розірвання договору з точки зору різних правових доктрин, у випадку дії обставин форс- мажору. Journal «ScienceRise: Juridical Science».2020. №4(14). С.34-40. URL: <http://jnas.nbuu.gov.ua/uk/article/UJRN-0001238840>

7. Святошнюк А. Л. Інститут розірвання порушеного договору у цивільному праві України та країн Європейського Союзу (порівняльно-правовий аналіз): дис. на здобут.наук. ступен. к.ю.н. зі спеціал. 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Одеса, 2015. 218с URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0c0b7d39-648b-439c-8e00-ea2af5800605/content>

8. «Принципи європейського договірного права. Коментарі та рекомендації» / [пер. з англійської ТОВ «Асоціація експортерів і імпортерів «ЗЕД»]. – К.: Асоціація «ЗЕД», 2013. 304 стор.

9. Форманюк В. Договірне право в системі приватного права Європейського Союзу, Країн Європейського Союзу. European Political and Law Discourse. Volume 2. Issue 4. 2015. pp. 128-135.

10. Яримович У. В. Форма та порядок укладення договору в праві ЄС і в праві України: порівняльний аспект. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Випуск 42. С. 103-108.

11. Andrea Bertolini European Commercial Contract Law. October 2023. URL:[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/753420/IPO L_STU\(2023\)753420_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/753420/IPO L_STU(2023)753420_EN.pdf)

Тема № 6. Загальна характеристика договору купівлі-продажу

Методичні рекомендації: Договір купівлі-продажу є одним із найбільш поширених договорів, які укладаються у приватних правовідносинах. При підготовці до даного семінарського заняття студентам необхідно звернути увагу на поняття та види даної договірної конструкції, з'ясувати основні ознаки та особливості правового регулювання у національному законодавстві. Окрім того, варто проаналізувати Конвенцію ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів, адже вона має фундаментальне значення при укладенні міжнародних договорів купівлі-продажу.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види договорів купівлі-продажу.
2. Сторони договору купівлі-продажу, вимоги до його форми та змісту.
3. Порядок укладення договору купівлі-продажу.
4. Підстави зміни та припинення договору купівлі-продажу у європейських правопорядках.
5. Особливості цивільно-правової відповідальності внаслідок невиконання чи неналежного виконання договору купівлі-продажу.
6. Значення та загальна характеристика Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів.

Завдання:

1. Окресліть основні напрями гармонізації національних правових положень про договори купівлі-продажу до правових актів ЄС.
2. Яким характеристикам має відповідати товар у договорів купівлі-продажу згідно із законодавством Польщі?
3. Проаналізуйте основні напрями рекодифікації положень про договори купівлі-продажу.

Тестові завдання:

Н. пред'явив вимоги до продавця про безоплатне усунення недоліків товару (електрочайника). Протягом якого строку такі недоліки повинні бути усунені?

- протягом 14 днів;
- протягом 30 днів;
- протягом 20 днів;
- протягом 15 днів.

Якщо у договорі купівлі-продажу відсутня умова про предмет, то які настають правові наслідки?

- договір є неукладеним; договір є нікчемним;
- продавець має право відмовитися від договору;

предмет договору визначається судом виходячи із дійсних намірів сторін та інших обставин, які мають істотне значення.

Якщо у договорі купівлі-продажу ціна не встановлена і не може бути визначена, виходячи з його умов, то які настають наслідки?

договір є неукладеним;

договір може бути визнаний судом недійсним;

договір вважається безвідплатним;

ціна визначається виходячи із звичайних цін, що склалися на аналогічні товари на момент укладення договору.

Які настають наслідки, якщо договором купівлі-продажу строк оплати покупцем товару не встановлений?

договір є неукладеним;

продавець має право не здійснювати передання товару покупцеві до його повної оплати;

покупець зобов'язаний оплатити товар на першу вимогу продавця;

покупець зобов'язаний оплатити товар після його прийняття або прийняття товаророзпорядчих документів.

Яке має право покупець, якщо продавець передав йому частину товару, асортимент якого відповідає умовам договору купівлі-продажу, і частину товару з порушенням асортименту?

вимагати зменшення купівельної ціни товару;

вимагати передання відступного;

відмовитися від усього товару;

вимагати сплати неустойки.

Якщо продавець ТОВ «Електро» здійснює усунення недоліків товару понад установлений строк, то яке право виникає у споживача О.?

має право на стягнення неустойки;

має право на відшкодування моральної шкоди;

має право на відшкодування реальних збитків;

має право на відшкодування упущеної вигоди.

Який документ потрібно пред'явити споживачу Е, для того щоб продавець розглянув його вимоги про усунення недоліків придбаного кухонного комбайна, на який встановлено гарантійний строк?

товарну накладну;

сертифікат якості;

технічний паспорт;

технічний талон.

З якого моменту виникає право власності на житловий будинок за договором купівлі-продажу?

нотаріального посвідчення договору про відчуження житлового будинку;
сплати повної вартості житлового будинку;
державної реєстрації речових прав на житловий будинок;
державної реєстрації договору про відчуження житлового будинку.

Громадянин Нагірняк побачив на вітрині магазину ПП Сербинського ноутбук моделі, яку тривалий час шукав. Він звернувся до підприємця з проханням продати ноутбук за вказаною на вітрині ціною. Натомість підприємець відмовив йому у продажу ноутбука. Вкажіть, якими є правові наслідки необґрунтованої відмови суб'єкта підприємництва від укладення публічного договору?

він повинен сплатити неустойку;
він повинен виконати договір;
він повинен сплатити компенсацію у розмірі вартості товарів, робіт чи послуг;
він повинен відшкодувати збитки, завдані споживачеві такою відмовою.

Кравчук придбав в автосалоні автомобіль HONDA. Через півроку автовиробник HONDA, відповідно до закону, оголосив про відкликання у споживачів придбаної Кравчуком моделі автомобіля у зв'язку з дефектом. Яким правом до виробника чи продавця товару може скористатися Кравчук?

вимагати безоплатного усунення недоліків товару у розумний строк;
розірвання договору та відшкодування збитків;
пропорційного зменшення ціни;
відшкодування витрат на усунення недоліків товару власними силами.

Іванов та Петров уклали договір купівлі продажу деревооброблюючого обладнання. Після першого використання Петров помітив неістотний прихований недолік у вигляді погано працюючої кнопки вимкнення. Що з перерахованого НЕ може вимагати Петров у Іванова?

розірвання договору та повернення плати за обладнання;
усунення недоліку;
зменшення ціни;
усунути недолік та вимагати відшкодування витрат на ремонт.

Який договір має предметом виключно товар, який має використовуватися покупцем у його підприємницькій діяльності або інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням?

комерційної концесії;
поставки;

кредитний;
міни.

На якому правовому титулі майно товарної біржі належить їй?
на праві оперативного управління; на праві довірчої власності;
на праві приватної власності;
на праві повного господарського відання.

Яким органом затверджується перелік сезонних товарів, гарантійні терміни за якими обчислюються з початку відповідного сезону?

Верховною Радою України;
Кабінетом Міністрів України;
Державною службою захисту прав споживачів;
юридичною особою самостійно.

Якщо продавець не є власником товару, то які повноваження покупця?
покупець набуває право власності, якщо протягом трьох років власник не звернеться із вимогою про його витребування;
покупець не набуває право власності;
покупець набуває право власності, якщо власник не має права вимагати його повернення;
покупець не набуває право власності крім випадків, коли власник товару невідомий.

Якщо Бевзенко придбала у магазині «Копійочка» товар, на який НЕ встановлено гарантійного строку, то яка позовна давність застосовується до вимог у зв'язку з недоліками проданого товару?

загальна;
спеціальна скорочена;
спеціальна продовжена;
загальна скорочена.

Ніколаєва вирішила придбати у розстрочку пилосос. Хто визначає перелік товарів, що продаються у розстрочку громадянам?

Верховна Рада України;
асоціація споживачів України;
міська рада;
суб'єкт господарювання самостійно.

Книгницький пред'явив вимогу про безоплатне усунення недоліків в електрочайнику 10. 04. 2020 р. Протягом якого строку вони повинні бути усунені?

протягом 5 днів;

протягом 10 днів;
протягом 14 днів;
протягом 21 дня.

Покупець Шишка звернувся до продавця ТОВ «Мода» з вимогою про заміну черевик неналежної якості. Якщо на день звернення аналогічні черевики у продавця були відсутні, то протягом якого строку вимога Шишки має бути задоволена?

протягом 1 місяця;
протягом 2 місяців;
протягом 3 місяців;
протягом 4 місяців.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Директива Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2019/771 від 20 травня 2019 року про деякі аспекти, що стосуються договорів про продаж товарів, про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/2394 і Директиви 2009/22/ЄС та про скасування Директиви 1999/44/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_026-19#Text

2. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text

3. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/uni/>

4. Принципи Європейського контрактного права (PECL). URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/pecl/>

5. Абросімов С А. Адаптація цивільного законодавства України про договори купівлі-продажу до законодавства ЄС: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Хмельницький, 2021. С. 228. URL: <https://irlykhuml.univer.km.ua/server/api/core/bitstreams/adaaedeb-f062-46cb-9a1d-487398ae2aa6/content>

6. Абросімов С.А. Перспективи удосконалення правового регулювання договору купівлі-продажу в контексті рекодифікації національного цивільного законодавства та приведення у відповідність законодавства України до законодавства ЄС. Art and Science. Part 2. Science. 2021. № 1. С. 38-47

7. Жорнокуй Ю. М. Кухарев О.Ж. Цивільне право: особлива частина. Нав.посібник. Харківський національний університет внутрішніх справ. 2023. с. 420. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/entities/publication/321a8a44-7f21-4248-aafe-4373be49cb1b>

8. Саванець Л. М. Правові наслідки порушення умови договору щодо кількості товару в договірному праві України та ЄС. Права людини в Україні: минуле, сьогодення, майбутнє. Харків, 2021. С. 160-162. URL: https://library.ppss.pro/index.php/ndippsn_20211210/article/view/savanets/pdf

9. Саванець Л. М. Концепція відповідності товару у праві Європейського Союзу у контексті адаптації законодавства України. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-007-0-19>

10. Поперечна Г. М., Саванець Л.М. Законодавчі інструменти регулювання договорів купівлі-продажу та постачання цифрового контенту європейського союзу: новели нових директив ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. № 78. Том 2. С. (2023). С. 413-418. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/286651/280501>

11. Черних Юлія Застосування Віденської конвенції міжнародної купівлі-продажу в практиці МКАС при ТПП України. URL: https://lhs.net.ua/wp-content/uploads/woocommerce_uploads/2018/01/4_Zastosuvannia-Videnskoj-konventsii-mizhnarodnoi-kupivli-prodazhu-v-praktytsi-MKAS-pry-TPP-Ukrainy.-Chernykh-Iuliia-arbitr-MKAS-pry-TPP-Ukrainy-partner-IuK-ARBITRADE.pdf

12. Черняк О. Ю. Умови цивільно-правового договору в праві України та ЄС. Приватноправові принципи регулювання суспільних відносин: досвід ЄС та України. Збірник наукових праць за матеріалами науково-практичного «круглого столу» (в рамках XIV Всеукраїнського фестивалю науки, 15 травня 2020 року м. Київ). К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. С.105-111.

Тема № 7 Загальна характеристика електронного правочину

Методичні рекомендації: Глобалізація, цифровізація та постійний розвиток сучасних електронних технологій зумовили значне зростання кількості правочинів, що укладаються з використанням електронних цифрових технологій. У зв'язку із цим виникає потреба вивчення особливостей укладення та виконання електронних правочинів. Необхідним є, також, вивчення засобів електронної ідентифікації, як передумови укладення і дійсності електронних правочинів.

Дослідження окреслених аспектів варто проводити з використанням новітнього законодавства у цій сфері, зокрема: ЗУ «Про електронну комерцію», ЗУ «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», ЗУ «Про цифровий контент та цифрові послуги».

Питання для обговорення:

1. Поняття та особливості електронного правочину.
2. Поняття та види учасників електронних правочинів.
3. Умови дійсності електронного правочину.
4. Засоби електронної ідентифікації, як умова дійсності електронного правочину.
5. Порядок вчинення електронних правочинів.
6. Особливості електронних правочинів у ЄС.

Завдання:

1. Проаналізуйте 2-3 судові справи, пов'язані з електронними правочинами.
2. Підготуйте презентацію про нові тенденції в галузі електронних правочинів.
3. Проаналізуйте вплив штучного інтелекту на укладення електронних договорів.
4. Порівняйте правові положення України та країн ЄС щодо поняття та видів електронного цифрового підпису.
5. Що таке DSA? Яка його мета? Поясніть ключові терміни: дуже велика онлайн-платформа (VLOP), дуже велика онлайн-пошукова система (VLOS), незаконний контент. Наведіть приклади компаній, які підпадають під дію DSA.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act) (Text with EEA relevance). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?toc=OJ%3AL%3A2022%3A277%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.277.01.0001.01.ENG
2. Regulation (EU) No 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market and repealing Directive 1999/93/EC. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.257.01.0073.01.ENG
3. Гейнц Р. М. Письмова та електронна форма правочину: співвідношення понять.

4. Грибачова І. П., Соколенко О.П. Електронні правочини. Юридичний науковий електронний журнал. № 12/2021 DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-12/26>

5. Мостова Г. І. Особливості укладання правочинів у мережі інтернет. *Юридичний вісник*. 1 (66). 2023. С. 117-126. DOI: 10.18372/2307-9061.66.17426

6. Іщук Анатолій Юрійович Особливості розгляду і вирішення договірних спорів з міжнародних електронних комерційних контрактів в національних судах. *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. 2024. № 129. С.112-122. URL: https://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2024/12/ishchuk_129.pdf

7. Іщук Анатолій Юрійович Електронні міжнародні контракти в праві зарубіжних країн. *Університетські наукові записки*. 2022. № 5-6. С. 57-70.

8. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України № 2155-VIII від 05.10.2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

9. Про електронну комерцію: Закон України № 675-VIII від 03.09.2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#n72>

10. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України № 3321-IX від 10.08.2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3321-20>

11. Регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) № 910/2014 від 23 липня 2014 року про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_016-14#Text

12. Степанченко О.С. Проблеми дійсності електронного правочину. *Альманах науки*. № 8 (41) вересень 2020 р.

13. Філатова Н.Ю., Логойко О.О. Порівняльний аналіз особливостей укладення електронних договорів в Україні та Німеччині: правові аспекти. *Правова держава*. № 37. 2020. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.38.204140> URL: [file:///C:/Users/Parut/Downloads/204140-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-463572-1-10-20200624%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Parut/Downloads/204140-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-463572-1-10-20200624%20(1).pdf)

Тема 8-9. Недійсні, нікчемні, неукладені правочини: проблеми розмежування. Правова природа правочинів із вадами волі

Методичні рекомендації: Розуміння критеріїв дійсності/недійсності, нікчемності/оспорюваності та неукладеності правочинів дозволяє ефективно захищати права та законні інтереси сторін у цивільних правовідносинах. Знання

цих відмінностей дає можливість своєчасно виявити порушення закону при вчиненні правочинів та застосувати відповідні правові механізми для відновлення порушених прав. Саме тому вивчення даної теми є актуальним.

Питання для обговорення:

1. Розмежування понять "недійсний", "нікчемний" та "неукладений" правочин.
2. Правова природа нікчемних правочинів.
3. Підстави оспорюваності правочинів.
4. Правова природа правочинів, вчинених під впливом помилки.
5. Правова природа правочинів, вчинених під впливом обману, насильства або погрози.
6. Правова природа правочинів, вчинених внаслідок зловмисної домовленості представника з іншою стороною.
7. Правова природа правочинів, вчинених під впливом тяжкої обставини.
8. Правові наслідки недійсності правочину (реституція, відшкодування збитків, конфіскація).
9. Проблеми кваліфікації правочинів з вадами волі в контексті електронних правочинів.
10. Недійсні правочини у цивільному праві Польщі.

Тестові завдання:

З якого моменту оспорюваний правочин недійсний?

- з моменту його вчинення;
- з моменту його виконання;
- з моменту пред'явлення позову про його недійсність;
- з дня набрання законної сили рішення суду про його недійсність.

За загальним правилом, правовими наслідками недійсності правочину є:

- двостороння реституція;
- одностороння реституція;
- сплата штрафу на користь держави;
- конфіскація отриманого за правочином.

Опікун А. видав письмове зобов'язання від імені підопічного Г. без дозволу органу опіки та піклування. Який правовий наслідок вчинення такого правочину?

- правочин є нікчемним;
- правочин є оспорюваним;
- правочин є неукладеним;
- правочин є дійсним.

Який правочин вважається таким, що порушує публічний порядок?

якщо він був спрямований на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина, знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним;

якщо він полягав у поширюванні неправдивих чуток, що можуть викликати паніку серед населення або порушення громадського порядку, стрільби з різних видів зброї в не відведених для цього місцях;

якщо він полягав у незаконному проведенні пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищенні, руйнуванні або пошкодженні об'єктів культурної спадщини, знищенні, пошкодженні або приховуванні документів чи унікальних документів Національного архівного фонду;

якщо він був спрямований придбання або зберігання з метою реалізації фальсифікованих алкогольних напоїв чи тютюнових виробів.

Яким є правочин вчинений під впливом помилки?

оспорюваним;
нікчемним;
неукладеним;
удаваним.

Яким є правочин, вчинений під впливом обману?

оспорюваним;
нікчемним;
неукладеним;
фіктивним.

Яким є правочин вчинений під впливом тяжкої обставини?

оспорюваним;
нікчемним;
неукладеним;
фіктивним.

Який правочин вважається нікчемним правочином згідно з чинним законодавством?

правочин, якщо його недійсність встановлена законом;
правочин, який визнається недійсним судом за позовом заінтересованої особи;
правочин, який відмовилася виконувати хоча б одна зі сторін;
правочин, який визнається таким згідно з умовами укладеного договору.

Яким є правочин, вчинений малолітньою особою Івченко за межами її цивільної дієздатності, у разі відсутності схвалення такого правочину її батьками?

нікчемним;

може бути визнаний недійсним за позовом заінтересованої особи;

дійсним, однак ці особи не несуть відповідальність за порушення малолітньою особою своїх обов'язків за правочином;

дійсним, однак вся відповідальність за умовами правочину покладається на заінтересовану особу.

Що є презумпцією правомірності правочину?

правочин є правомірним, якщо він зареєстрований у державних органах; правочин є правомірним, якщо його дійсність прямо встановлена законом;

правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним;

правочин є правомірним, якщо він визнаний судом дійсним.

Що є моментом недійсності правочину?

момент його вчинення;

для нікчемного правочину – момент його вчинення, для оспорюваного – день набрання рішенням суду про його недійсність законної сили;

день набрання рішенням суду про застосування правових наслідків правочину законної сили;

момент висловлення заперечення проти цього правочину заінтересованою стороною.

Власник квартири Мусієнко, передбачаючи накладення на неї арешту у порядку забезпечення позову, заявленого до нього, уклав договір купівлі-продажу квартири зі своїм братом, домовившись з ним, що договір буде лише для виду. Яким є такий правочин?

неукладеним;

нікчемним;

фіктивним;

удаваним.

Анохін, збираючись їхати в службове відрядження до ЮАР, продав свої зимові речі Григор'єву (шапку із хутра норки, дублянку, куртку

«Аляску» тощо). Через місяць з'ясувалося, що Анохін нікуди не їде і тому звернувся з позовом у суд про визнання угоди недійсною, як укладеної внаслідок помилки. Чи задовольнить його позов суд і чому?

ні, оскільки договір купівлі-продажу зимових речей був укладений без порушення вимог законодавства щодо дійсності правочинів;

так, оскільки договір купівлі-продажу зимових речей дійсно був укладений під впливом помилки;

так, оскільки на момент укладення договору купівлі-продажу зимових речей Анохін не знав про обставину, що матиме істотне значення;

так, оскільки підставою укладення договору купівлі-продажу зимових речей був виїзд Анохіна за кордон, яка надалі відпала.

Яким є правочин, котрим обмежується право заставодавця Інкіна заповісти заставлене майно своєму сину?

оспорюваним;

незаконним;

нікчемним;

недійсним.

До яких правових наслідків призводить визнання недійсною частини правочину?

до недійсності цілого правочину;

до недійсності інших частин правочину;

до недійсності лише цієї частини правочину;

до жодних.

Яким є правочин, що порушує публічний порядок?

нікчемним;

недійсним;

удаваним;

фіктивним.

Які правові наслідки вчинення правочину під впливом обману?

такий правочин є нікчемним;

такий правочин визнається судом недійсним;

такий правочин сторони вважають неукладеним;

немає жодних юридичних наслідків.

Який правочин є фіктивним?

який вчинено без повідомлення другої сторони;

який вчинено в результаті помилки;

який вчинено без наміру створення відповідних правових наслідків;

який вчинено внаслідок застосування примусу.

Який правочин є удаваним?

який не регулюється положеннями законодавства;

який вчинено без наміру створення наслідків;

який вчинено з метою безпідставного збагачення;

який вчинено для приховання іншого правочину.

Як визначається правочин, що обмежує можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки?

нікчемний;
фіктивний;
заперечний;
удаваний.

Якщо Петренко відмовився від спадщини на користь Симченка, то він вчинив:

зустрічний правочин;
односторонній правочин;
двосторонній правочин;
додатковий правочин.

Публічна обіцянка винагороди, відмова від права власності, відмова від спадщини – це:

реальні правочини;
безумовні правочини;
односторонні правочини;
диспозитивні правочини.

Якщо сторони С. і Д. письмово висловили своє бажання нотаріально НЕ посвідчувати договір купівлі-продажу земельної ділянки, то який правовий статус такого договору?

договір дійсний;
договір оспорюваний;
договір нікчемний;
договір мнимий.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Директива 2005/29/ЄС про недобросовісну комерційну практику (Unfair Commercial Practices Directive). URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b43#Text

2. Богданов С.Л. Недійсність правочинів у цивільному праві України: монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2011.

3. Категорія «недійсності» в судовій практиці. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/PREZ_Krat_02_07_2021.pdf

Василь Крат Фіктивні правочини: окремі аспекти. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2021. № 5(119). С. 80-88.

4. Нижний А. В., Ходаківський М. П., Юровська Г. В. Визнання правочинів недійсними: основи теорії та судова практика. Посібник для суддів. / А. В. Нижний, М. П. Ходаківський, Г. В. Юровська. / Під редакцією А. В. Нижного. Київ: Алерта, 2020. 234 с. URL: https://nsj.gov.ua/files/1586259074Nyzhny_Viznannya_pravochiniv_v2_191209_avt.pdf

5. Огляд практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду у справах щодо визнання односторонніх правочинів недійсними. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/KCS_26_01_2021.pdf

6. Сергій Погрібний Недійсність, нікчемність, неукладеність правочинів: проблеми розмежування. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/PREZ_Pogribnyy.pdf

7. Угоди подружжя: найпоширеніші підстави недійсності у практиці Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/PREZ_Stupak.pdf

8. Віктор Пророк Правові підстави оспорювання заповіту: практика Верховного Суду. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/PREZ_Prorok_01_10_2021.pdf

**ПЕРЕЛІК ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ЯКА ВІНОСИТЬСЯ НА
САМОСТІЙНЕ ОПРАЦЮВАННЯ:**

1. European Contract Law: the Draft Common Frame of Reference Report with Evidence Ordered to be printed 19 May 2009 and published 10 June 2009 Published by the Authority of the House of Lords. URL: https://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/relations/relations_other/npo/docs/united_kingdom/2007/com20070447/com20070447_lords_opinion_en.pdf
2. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act) (Text with EEA relevance). URL: https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?toc=OJ%3AL%3A2022%3A277%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.277.01.0001.01.ENG
3. Regulation (EU) No 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market and repealing Directive 1999/93/EC. URL: https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.257.01.0073.01.ENG

4. Директива 2005/29/ЄС про недобросовісну комерційну практику (Unfair Commercial Practices Directive). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b43#Text

5. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/771 від 20 травня 2019 року про деякі аспекти, що стосуються договорів про продаж товарів, про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/2394 і Директиви 2009/22/ЄС та про скасування Директиви 1999/44/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_026-19#Text

6. Директива Європейського Парламенту і Ради 2011/83/ЄС від 25 жовтня 2011 року про права споживачів, про внесення змін до Директиви Ради 93/13/ЄЕС та Директиви Європейського Парламенту і Ради 1999/44/ЄС, а також про скасування Директиви Ради 85/577/ЄЕС і Директиви Європейського Парламенту і Ради 97/7/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_023-11#Text

7. Директива Європейського Парламенту і Ради 2002/65/ЄС 23 вересня 2002 року про дистанційну реалізацію споживчих фінансових послуг та про внесення змін до Директиви Ради 90/619/ЄЕС і директив 97/7/ЄС та 98/27/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b31#Text

8. Директива Європейського Парламенту і Ради 2011/83/ЄС від 25 жовтня 2011 року Про права споживачів, про внесення змін до Директиви Ради 93/13/ЄЕС та Директиви Європейського Парламенту і Ради 1999/44/ЄС, а також про скасування Директиви Ради 85/577/ЄЕС і Директиви Європейського Парламенту і Ради 97/7/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_023-11#Text

9. Директива Європейського Парламенту і Ради 2013/11/ЄС від 21 травня 2013 року про альтернативне вирішення споживчих спорів і про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2006/2004 та Директиви 2009/22/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_041-13#Text

10. Директива Ради «Про наближення законів, постанов та адміністративних положень держав-членів щодо відповідальності за неякісну продукцію» Міжнародний документ від 25 липня 1985 року № 85/374/ЄЕС.

URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_348

11. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text

12. Принципи Європейського контрактного права (PECL). URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/pecl/>

13. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/uni/>

14. Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 593/2008 від 17 червня 2008 року «Про право, що застосовується до договірних зобов'язань». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/eu080059>